

Cymraeg i Bawb

Welsh for Everyone

Wythnos 3:

Nod ac Amcanion

Aims and Objectives

- Dysgu sut i ddweud y dyddiad yn Gymraeg
- Dysgu cyfri yn Gymraeg
- Dysgu geirfa'r dosbarth
- Edrych ar orchmynion syml

RHIFO

Cenedl Enwau

1

un ci

un gath

2

dau gi

dwy gath

3

tri chi

tair cath

4

pedwar ci

pedair cath

Tasg 3

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

SAWL A FAINT?

Ffurio'r cwestiwn ...

Sawl gydag enw unigol – Sawl plentyn sydd yn y dosbarth?

Faint gydag enw lluosog, ond cofiwch yr 'o' a'r treigladau!

Faint o blant sydd yn y dosbarth?

Ateb y cwestiwn ...

Gallwn ateb y ddau gwestiwn trwy roi rhif yn lle faint/sawl ...

Sawl plentyn sydd yn y dosbarth? Naw plentyn sydd yn y dosbarth.

Faint o blant sydd yn y dosbarth? Naw o blant sydd yn y dosbarth.

[Kahoot!](#)

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Dydd Sul	<i>Sunday</i>
Dydd Llun	<i>Monday</i>
Dydd Mawrth	<i>Tuesday</i>
Dydd Mercher	<i>Wednesday</i>
Dydd Iau	<i>Thursday</i>
Dydd Gwener	<i>Friday</i>
Dydd Sadwrn	<i>Saturday</i>

Dyddiau'r wythnos
The days of the week

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Misoedd y flwyddyn

The months of the year

01	Ionawr
02	Chwefror
03	Mawrth
04	Ebrill
05	Mai
06	Mehefin

07	Gorffennaf
08	Awst
09	Medi
10	Hydref
11	Tachwedd
12	Rhagfyr

1af - y cyntaf	11eg - yr unfed ar ddeg
2il - yr ail	12fed - y deuddegfed
3ydd - y trydydd	13eg - y trydydd ar ddeg
4ydd - y pedwerydd	14eg - y pedwerydd ar ddeg
5ed - y pumed	15fed - y pymthegfed
6ed - y chweched	16eg - yr unfed ar bymtheg
7fed - y seithfed	17eg - yr ail ar bymtheg
8fed - yr wythfed	18fed - y deunawfed
9fed - y nawfed	19eg - y pedwerydd ar bymtheg
10fed - y degfed	20fed - yr ugeinfed

Ysgrifennu'r dyddiad *Writing the date*

21ain - yr unfed ar hugain
22ain - yr ail ar hugain
23ain - y trydydd ar hugain
24ain - y pedwerydd ar hugain
25ain - y pumed ar hugain
26ain - y chweched ar hugain
27ain - y seithfed ar hugain
28ain - yr wythfed ar hugain
29ain - y nawfed ar hugain
30ain - y degfed ar hugain
31ain - yr unfed ar ddeg ar hugain

Beth sydd wedi digwydd yma?

Mawrth y 1af

Y 1af o Fawrth

P	B
T	D
C	G
B	F
D	Dd
G	-
Ll	L
M	F
Rh	R

BETH YDY'R DYDDIAD HEDDIW?

A'r dyddiad yw ...

1af y cyntaf	2il yr ail	3ydd y trydydd	4ydd y pedwerydd	5ed y pumed			
6ed y chweched	7fed y seithfed	8fed yr wythfed	9fed y nawfed	10fed y degfed			
11eg yr unfed ar ddeg	12fed y deuddegfed	13eg y trydydd ar ddeg	14eg y pedwerydd ar ddeg	15fed y pymthegfed			
16eg yr unfed ar bymtheg	17eg yr ail ar bymtheg	18fed y deunawfed	19eg y pedwerydd ar bymtheg	20fed yr ugeinfed			
21ain yr unfed ar hugain	22ain yr ail ar hugain	23ain y trydydd ar hugain	24ain y pedwerydd ar hugain	25ain y pumed ar hugain			
26ain y chweched ar hugain	27ain y seithfed ar hugain	28ain yr wythfed ar hugain	29ain y nawfed ar hugain	30ain y degfed ar hugain			
31ain yr unfed ar ddeg ar hugain	<table><tr><td>Ionawr Chwefror Mawrth Ebrill Mai Mehefin</td><td>Gorffennaf Awst Medi Hydref Tachwedd Rhagfyr</td><td>Y cyntaf o Fawrth Y cyntaf o fis Mawrth Mawrth y cyntaf Mawrth 1af 1 Mawrth</td></tr></table>				Ionawr Chwefror Mawrth Ebrill Mai Mehefin	Gorffennaf Awst Medi Hydref Tachwedd Rhagfyr	Y cyntaf o Fawrth Y cyntaf o fis Mawrth Mawrth y cyntaf Mawrth 1af 1 Mawrth
Ionawr Chwefror Mawrth Ebrill Mai Mehefin	Gorffennaf Awst Medi Hydref Tachwedd Rhagfyr	Y cyntaf o Fawrth Y cyntaf o fis Mawrth Mawrth y cyntaf Mawrth 1af 1 Mawrth					

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Y DYDDIAD YW...

- Ysgrifennwch y dyddiadau hyn yn llawn:

1) Mawrth 23

2) 18 / 5

3) Rhagfyr 31

4) 14 / 6

5) 19 / 7

Y DYDDIAD YW...

- Ysgrifennwch y dyddiadau hyn:

- 1) Medi 15
- 2) 30 Ionawr
- 3) Awst 14
- 4) 1 Chwefror
- 5) Mehefin 25

Gweithgaredd/ Ymarfer:

Pryd mae....

When is....?

Pryd mae nos galan?

Pryd mae dydd Nadolig?

Pryd mae dy benblwydd?

Ar y....

On the...

Misoedd y flwyddyn – months of the year

Ionawr	Chwefror	Mawrth	Ebrill	Mai	Mehefin	Gorffennaf	Awst	Medi	Hydref	Tachwedd	Rhagfyr
--------	----------	--------	--------	-----	---------	------------	------	------	--------	----------	---------

Ionawr	October		Dyddiadau arbennig! Dydd Calan – New years day (Ionawr) Dydd Sant Ffolant – St Valentine’s day (Chwefror) Dydd Mawrth Crempog – Shrove Tuesday (Chwefror) Dydd Gwyl Dewi – St Davids Day (Mawrth) Sul y mamau – Mothers day (Mawrth) Ffwl Ebrill – April Fool’s day (Ebrill) Sul y blodau – palm Sunday (Ebrill) Dydd Gwener y Groglith – Good Friday (Ebrill) Sul y Pasg – Easter Sunday (Ebrill) Calan Mai – May day (Mai) Sul y Tadau – Fathers day (Mehefin) Gorffen ysgol – Finish school (Gorffennaf) Gwyliau’r haf – summer holidays (Awst) Dechrau’r ysgol – start school (Medi) Calan Gaeaf – Halloween (Hydref) Noson Guto Ffowc – Guy fawkes Night (Tachwedd) Dydd Nadolig – Christmas day (Rhagfyr)
Ebrill	March		
Mai	August		
Chwefror	September		
Mehefin	January		
Awst	July		
Hydref	February		
Rhagfyr	November		
Medi	June		
Mawrth	December		
Gorffennaf	April		
Tachwedd	May		

GÊM ...

ADOLYGU

Ysgrifennwch y dyddiad yn llawn

Cyfrwng 1. Rhwyb: Session 3 (Adolygu)

Ysgrifennwch y dyddiadau hyn yn llawn Adolygu'r Dyddiad

e.e. Wednesday 02/03 - Dydd Mercher (Mawrth) yr ail.

1. Thursday 08/09 _____
2. Saturday 15/06 _____
3. Tuesday 31/12 _____
4. Monday 18/08 _____
5. Sunday 24/01 _____
6. Friday 19/04 _____
7. Wednesday 10/02 _____
8. *Prwyd mae Dydd Gwyl Dewi?* _____
9. *Prwyd mae Dydd Nadolig?* _____
10. *Prwyd mae Noson Tân Gwynn?* _____
11. *Prwyd mae dy ben-blwydd di?* _____

- Atebion

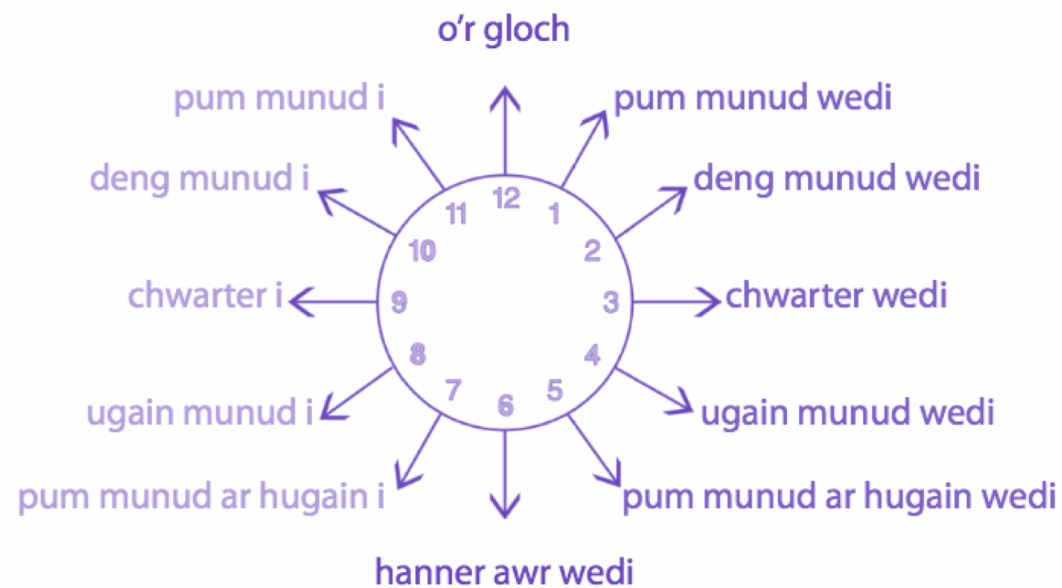

<https://play.kahoot.it/#/?quizId=5703fb75-deb6-4030-91d8-24bf17c43b23>

FAINT O'R GLOCH YDY HI

MAE HI'N.....

Faint o'r gloch ydy hi?

TREIGLAD MEDDAL AR ÔL 'YN'

P,T,C
B,D,G
LI,M,Rh

Mae hi'n 3 o'r gloch

Mae hi'n 2 o'r gloch

Mae hi'n 4 o'r gloch

Mae hi'n 16.50

Mae hi'n 17.10

ENWAU BENYWAIDD / GWRYWAIDD

Rhaid defnyddio rhifau
benywaidd gydag
enwau benywaidd.

*You must use feminine
numbers with feminine
nouns.*

Mae treigladau ar ôl
rhai rhifau.

*There are mutations
after some numbers.*

ENWAU BENYWAIDD / GWRYWAIDD

THE DEFINITE ARTICLE

- THE

- Y
- YR
- 'R

MORE MUTATING!!

P	B
T	D
C	G
B	F
D	Dd
G	-
Ll	L
M	F
Rh	R

- SINGULAR FEMININE NOUNS
MUTATE AFTER THE DEFINITE
ARTICLE
- Apart from 'll' and 'rh' !!

Y / YR / 'R

GWR

BEN

☐Penderfyniad

problem

☐tad

tudalen

☐cyfrifiadur

cacen

☐bws

brawddeg

☐drws

dogfen

☐geiriadur

gwraig

☐

mynedfa

☐llyfr

llinell

☐rhew

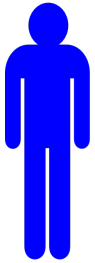
rhestr

RHIFAU

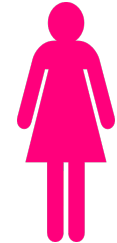
Gwrywaidd/Masculine

- Un
- Dau
- Tri
- Pedwar
- Pump
- Chwech
- Saith
- Wyth
- Naw
- Deg

Benywaidd/Feminine

- Un
- Dwy
- Tair
- Pedair

ENWAU BENYWAIDD / GWRYWAIDD

Rhaid defnyddio rhifau
benywaidd gydag
enwau benywaidd.

*You must use feminine
numbers with feminine
nouns.*

Mae treigladau ar ôl
rhai rhifau.

*There are mutations
after some numbers.*

RHIFO

Cenedl

Enwau

1

un ci

un gath

2

dau gi

dwy gath

3

tri chi

tair cath

4

pedwar ci

pedair cath

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

RHIFOLION

- Un + treigladd meddal- enwau benywaidd
e.e. un ci; un gath
* Ond ni threiglir ll a rh:
e.e. un llong, un rhaw
- Dau + treigladd meddal
e.e. dau fachgen
- Dwy + treigladd meddal
e.e. dwy ferch

Tri + Treigladd Llaes
e.e. Tri chi

GEIRFA'R DOSBARTH

Darllenwch y geiriau gyda'ch partner

Gwiriwch ydyn nhw'n wrywaidd neu'n fenywaidd – Mr neu Mrs?

Gyda dis chwarewch gêm – a dewiswch garden – rhowch y rhif o flaen yr enw

RHIFAU + OEDRAN

- Un oed
- Dwy oed
- Tair oed
- Pedair oed
- Pump oed
- Chwech oed
- Saith oed
- Wyth oed.....

ARIAN, ARIAN, ARIAN!

Un **g**einiog

Dwy **g**einiog

Tair ceiniog

pum ceiniog

Pedair ceiniog chwe **c**heiniog

Deg
ceiniog

Ugain ceiniog

Hanner can ceiniog

Punt neu
Un bunt

Dwy bunt

Tair punt

Pedair punt

Pum punt

MORE MUTATING!!

P	B
T	D
C	G
B	F
D	Dd
G	-
Ll	L
M	F
Rh	R

- SINGULAR FEMININE NOUNS
MUTATE AFTER THE DEFINITE
ARTICLE
- Apart from 'll' and 'rh' !!

Y / YR / 'R

SUT YDYN NI'N GWYBOD A YDY GEIRIAU'N
FENYWAIDD NEU'N WRYWAIDD?

Mae cliwiau ar gael!!

TERFYNIADAU BENYWAIDD

- **-ach**, e.e. cyfrinach
- **-aeth**, e.e. tystiolaeth
- **-as**, e.e. cymwynas
- **-eb**, e.e. taleb
- **-eg**, e.e. dameg
- **-ell**, e.e. llinell
- **-en**, e.e. coeden
- **-es**, e.e. ysgrifenyddes
- **-fa**, e.e. derbynfa

Exceptions: bachgen, gwasanaeth, hiraeth, pennaeth ...

TERFYNIADAU GWRYWAIDD

- ☐-**adur**, e.e. cyfrifiadur
- ☐-**deb**, e.e. undeb
- ☐-**dod**, e.e. undod
- ☐-**der**, e.e. dewrder
- ☐-**had**, e.e. boddhad
- ☐-**iad**, e.e. dymuniad
- ☐-**iant**, e.e. llwyddiant
- ☐-**rwydd**, e.e. euogrwydd
- ☐-**yn**, e.e. plentyn

Termau Pwysig ar gyfer sesiwn heddiw!

VERB

VERBAL NOUN

BERF

BERFENW

Beth yw'r gwahaniaeth?

Gadewch i ni ymarfer y berf enwau!

(Pwerbwynt berfenwau ar hap)

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

GORCHMYNION SYML *SIMPLE COMMANDS*

- Dim siarad
- Dim rhedeg
- Dim bwyta
- Dim gweiddi

RHAID

- Yn ein hysgol ni:
- “Rhaid cerdded yn y neuadd!”

RHAID

Rhaid i **fi** **fynd**
Rhaid i **ti** **wrando**
Rhaid iddo **fe** **ddysgu**
Rhaid iddi **hi** **gysgu**
Rhaid i **ni** **fwyta**
Rhaid i **chi** **ddarllen**
Rhaid iddyn **nhw** **fwynhau**
*Rhaid i **Nia** a **Huw** **gofio**

PAID Â

Don't

Paid â / Peidiwch â

***TREIGLAD LLAES GYDA 'Â'**

	Treigladau Llaes
P	Ph
T	Th
C	Ch

Â

*Cofiwch fod â yn
troi yn ag cyn
llafariad*

*e.e. Pediwch ag
anghofio'r gwaith
cartref.*

YMARFER!

(Pwerbwynt berfenwau)

GORCHMYNION

Gyda berfau rheolaidd dych chi'n gallu ychwanegu'r terfyniadau canlynol at fonyn y ferf

With regular verbs, you can add the following endings to the verb stem:

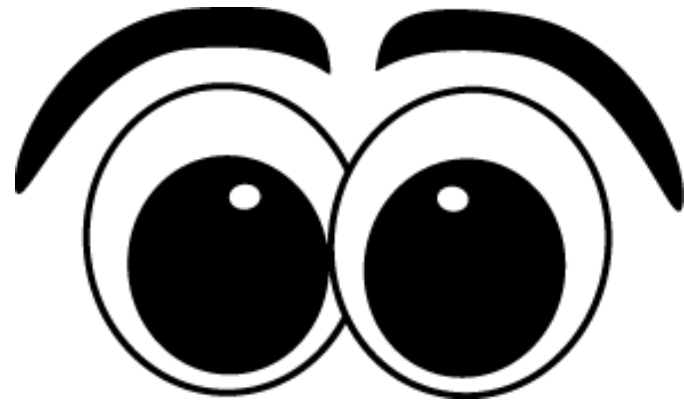
- Grŵp: -wch
- Unigolyn: -a

Bôn Berf

ROOT of the VERB

- *The verb itself!*
- *Drop the last vowel*
- *'-io' verbs – drop the 'o'*
- *'-ed', '-eg' – drop the last syllable*
- *IRREGULAR ROOTS.....!*

EDRYCH

- EDRYCH + ENDINGS

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

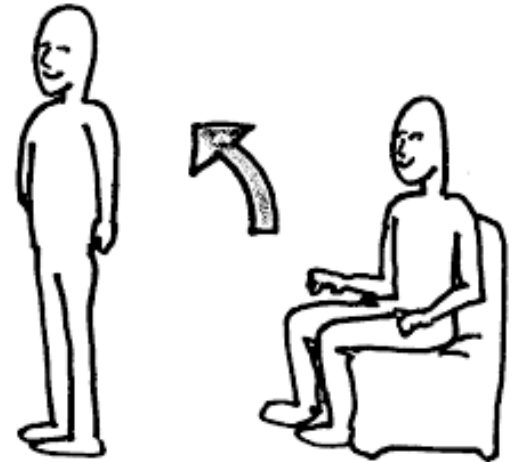

CODI

**DROP THE LAST
VOWEL!**

Felly

**COD +
ENDINGS**

CICIO

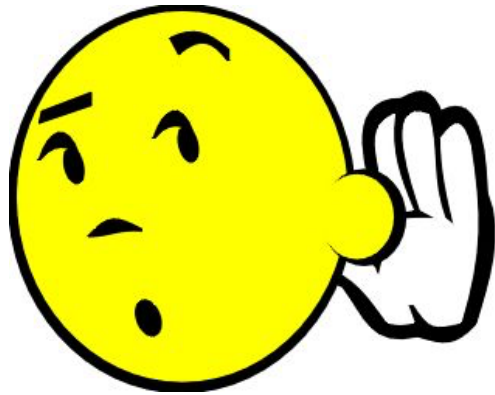

With verbs ending in '-io' – drop the
'o' to find the stem!

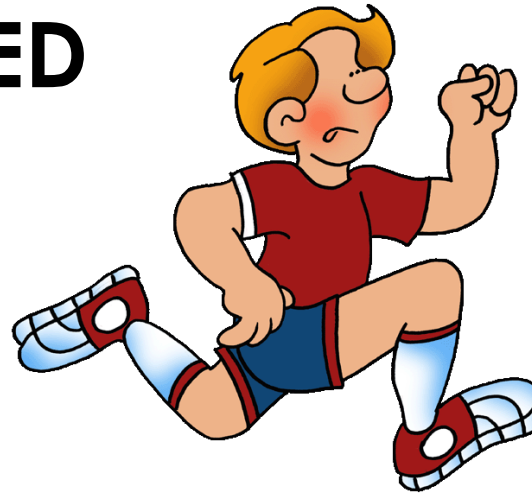
CICI + ENDINGS!

CLYWED

RHEDEG

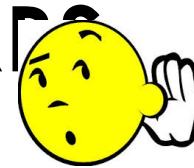

- Verbs ending with ‘-ed’ and ‘-eg’ – the last syllable is dropped to get to the root!

• **CLYW + ENDINGS**

RHED + ENDINGS

IRREGULAR VERBS

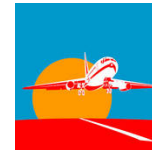

• GWRANDO =

GWRANDAW + ENDINGS

• GADAEL =

GADEW + ENDINGS

• CYRRAEDD=

CYRHAEDD + ENDINGS

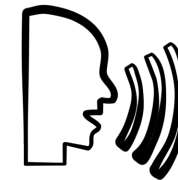
• AROS=

ARHOS + ENDINGS

• DWEUD=

DWED / DYWED + ENDINGS

• MEDDWL=

MEDDYL + ENDINGS

BERFAU CYFFREDIN COMMON VERBS

Berfenw / Verb-noun	Gorchymyn / Command	
Cerdded	Cerdda / Cerddwch	Walk!
Siarad	Siarada / Siaradwch	Speak!
Darllen	Darllena / Darllenwch	Read!
Ysgrifennu	Ysgrifenna / Ysgrifennwch	Write

Mae rhai berfau'n afreolaidd / *Some verbs are irregular:*

Berfenw / Verb-noun			Gorchymyn / Command		
Bod			Byddwch / Bydd		
Dod			Dewch / Dere		
Mynd			Ewch / Cer		

	chi	ti
bod	byddwch	byddi
gwneud	gwnewch	gwna
cael	cewch	cei
mynd	ewch	dos
dod	dewch	tyrd
gwrando	gwrandewch	gwranda
meddwl	meddyliwch	meddylia
mwynhau	mwynhewch	mwynha
cymryd	cymerwch	cymra
gadael	gadewch	gadawa
dweud	dywedwch	dyweda
cau	caewch	cau/caea

Beth os ydym am ehangu'r frawddeg?

Be quiet

Come in quietly...

YN = achosi'r treiglad Meddal....

Ond dydych chi ddim yn treiglo 'Ll'
a 'Rh' ar ôl 'yn'

GORCHMYNION DEFNYDDIOL

USEFUL COMMANDS

Brysiwch.	<i>Hurry up.</i>
Byddwch yn ofalus.	<i>Be careful.</i>
Cerddwch.	<i>Walk.</i>
Codwch yn dawel.	<i>Get up quietly.</i>
Dewch i mewn.	<i>Come in.</i>
Dewiswch ...	<i>Choose ...</i>
Edrychwch.	<i>Look.</i>
Eisteddwch.	<i>Sit.</i>
Ewch i nôl ...	<i>Go and get ...</i>
Ewch i ofyn i ...	<i>Go and ask ...</i>

Gofynnwch gwestiynau i'ch partner.	<i>Ask your partner questions.</i>
Gweithiwch mewn grŵp.	<i>Work in a group.</i>
Gweithiwch mewn parau.	<i>Work in pairs.</i>
Gwrandewch (ar ...)	<i>Listen (to ...)</i>
Rhaid i chi ...	<i>You must ...</i>
Rhowch ...	<i>Put ...</i>
Rhowch y lluniau mewn trefn.	<i>Put the pictures in order.</i>
Siaradwch am y cardiau.	<i>Talk about the cards.</i>

Gorchmynion defnyddiol...

Useful commands ...

Brysia.	<i>Hurry up.</i>
Bydda'n ofalus.	<i>Be careful.</i>
Cerdda.	<i>Walk.</i>
Cer i nôl ... (SW)	<i>Go and get ...</i>
Cer i ofyn i ... (SW)	<i>Go and ask ...</i>
Coda'n dawel.	<i>Get up quietly.</i>
Dere i mewn. (SW)	<i>Come in.</i>
Dewisa ...	<i>Choose ...</i>
Edrycha.	<i>Look.</i>

Eistedda.	<i>Sit.</i>
Gofynna gwestiynau i dy bartner.	<i>Ask your partner questions.</i>
Gweithia mewn grŵp.	<i>Work in a group.</i>
Gweithia mewn pâr.	<i>Work in a pair.</i>
Gwrandda (ar ...)	<i>Listen (to ...)</i>
Rhaid i ti ...	<i>You must ...</i>
Rho'r lluniau mewn trefn.	<i>Put the pictures in order.</i>
Siarada am y cardiau.	<i>Talk about the cards.</i>

Ymddygiad Behaviour

Dim siarad!	<i>No talking!</i>
Tynnwch eich cotiau.	<i>Take your coats off.</i>
Byddwch yn dawel!	<i>Be quiet!</i>
Ydych chi'n cnoi?	<i>Are you chewing?</i>
Rhowch e yn y bin.	<i>Put it in the bin.</i>
Trowch rownd.	<i>Turn around.</i>
Eisteddwch yn iawn.	<i>Sit properly.</i>

Gwrandewch os gwelwch yn dda.	<i>Listen please.</i>
Rydych chi'n swnllyd iawn.	<i>You're very noisy.</i>
Peidiwch â gweiddi'r ateb.	<i>Don't shout the answer.</i>
Arhoswch eich tro.	<i>Wait your turn.</i>

Ymddygiad Behaviour

Gorchmynion Commands

Ysgrifennwch y dyddiad.	<i>Write the date.</i>
Torrwch y llun.	<i>Cut the picture.</i>
Plygwch y papur.	<i>Fold the paper.</i>
Lliwiwch y llun.	<i>Colour the picture.</i>
Darllenwch ... yn dawel.	<i>Read ... quietly.</i>
Edrychwch arna i.	<i>Look at me.</i>
Cymrwch ofal.	<i>Take care.</i>

Sefwch!	<i>Stand!</i>
Gwrandewch!	<i>Listen!</i>
Cerddwch!	<i>Walk!</i>
Edrychwch!	<i>Look!</i>

YMARFER 1: RHOWCH Y GORCHYMYN CYWIR YN Y BLWCH.

1. _____ yn dawel i aros am yr athro.
(*sefyll*)
2. _____ di'n astud ar beth sydd ganddo i'w ddweud.
(*gwrando*)
3. _____ yn gynnar i'r ysgol bore yfory blant.
(*dod*)
4. _____ y daflen oddi ar y ddesg Siôn.
(*cymryd*)
5. _____ ar y teledu heno er mwyn i chi gael gweld.
(*edrych*)

YMARFER 1: (PARHAD)

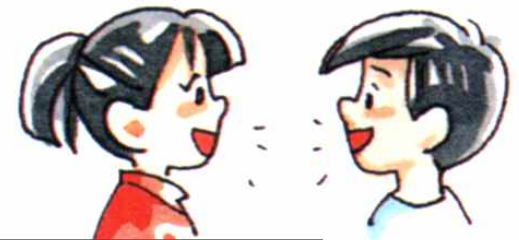
6. _____'r gwm cnoi yn y bin ar unwaith
Catrin. (*taflu*)
7. _____ yn iach a byddwch yn teimlo'n well.
(*bwyta*)
8. _____ y llyfr fel gwaith cartref Blwyddyn 7.
(*darllen*)
9. _____ yn ofalus cyn penderfynu beth wyt ti
eisiau. (*meddwl*)
10. _____ orffen dy waith cartref cyn mynd i'r
gwely. (*ceisio*)

YMARFER 2: LLENWCH Y TABL

	chi	ti
prynu		
cael		
gweithio		
ysgrifennu		
siarad		
edrych		
codi		
mynd		
bwyta		
troi		

ADOLYGU...

- Brysiwch
- Cerddwch
- Edrychwch ar y bwrdd gwyn
- Gwrandewch arna i
- Agorwch eich llyfrau
- Trowch i dudalen pedwar
- Byddwch yn ofalus
- Caewch y drws

- Eisteddwch yn dawel
- Rhowch eich bagiau ar y llawr
- Rhowch eich ffôn symudol yn y bag os gwelwch yn dda
- Bore da blant
- Prynhawn da blant
- Pwy sy'n absennol heddiw?
- Ble mae Jac?

EICH TRO CHI!

Lluniwch sgwrs gyda'ch partner yn
defnyddio'r gorchmynion a'r
patrymau yr ydych wedi'u dysgu

ADOLYGU PELLACH

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David